
Obsah

1	<i>Předmět psychologie osobnosti</i>	11
1.1	Pojem osobnosti	11
1.1.1	Pojetí duševna	11
1.1.2	Pojetí osobnosti	13
1.1.3	Vymezování pojmu osobnost	16
1.2	Východiska psychologie osobnosti	18
1.2.1	Současné přístupy ke studiu osobnosti	18
1.2.2	Hlavní problémové oblasti psychologie osobnosti	20
1.2.3	Poznávání osobnosti	23
1.2.3.1	Pozorování a měření v psychologii osobnosti	24
1.2.3.2	Metody poznávání osobnosti	25
2	<i>Zdroje osobnosti: vnitřní a vnější činitele</i>	29
2.1	Zdroje utváření a vývoje osobnosti	29
2.1.1	Činitele utváření a vývoje osobnosti: dědičnost a prostředí	29
2.1.1.1	Vnitřní výbava organismu	30
2.1.1.2	Vlivy prostředí ve vztahu k vnitřním činitelům	30
2.1.2	Procesy utváření a vývoje osobnosti: zrání a učení	32
2.1.2.1	Zrání	32
2.1.2.2	Učení	33
2.1.2.3	Vztah zrání a učení	41
2.2	Zdroje struktury a dynamiky osobnosti	42
2.2.1	Organismus a osobnost	42
2.2.1.1	Nervový a hormonální podklad osobnosti	43
2.2.2	Vnější prostředí a osobnost	48
2.2.2.1	Situace a osobnost	48
2.2.2.2	Společenské prostředí a osobnost	51
3	<i>Vztahový rozbor osobnosti: dynamika, struktura a vývoj</i>	56
3.1	Prvky popisu osobnosti	57
3.1.1	Prvky osobnostní dynamiky: děje a stavy	57
3.1.1.1	Duševní děje	58
3.1.1.2	Duševní stavy	59
3.1.2	Prvky osobnostní struktury: vlastnosti a vztahy mezi nimi	60
3.1.2.1	Duševní vlastnosti	61
3.1.2.2	Vztahy mezi vlastnostmi	64
3.1.3	Prvky osobnostního vývoje: kvantitativní a kvalitativní změny	66
3.2	Celkový popis osobnosti	68
3.2.1	Celková struktura osobnosti	68
3.2.1.1	Vrstvy osobnosti	68
3.2.1.2	Typy osobnosti	70

3.2.1.3	Faktory osobnosti	74
3.2.2	Celkový vývoj osobnosti	78
3.2.2.1	Psychologická diferenciacie osobnosti	78
3.2.2.2	Stadiální vývoj osobnosti	81
4	<i>Obsahový rozbor osobnosti: temperament, poznání a motivace</i>	87
4.1	Temperament	87
4.1.1	Biopsychologická pojetí temperamentu	89
4.1.1.1	Morfologicky založená pojetí temperamentu	89
4.1.1.2	Neurofyziologicky založená pojetí temperamentu	90
4.1.2	Psychologická pojetí temperamentu	91
4.1.2.1	Logicky založená pojetí temperamentu	91
4.1.2.2	Psychometricky založená pojetí temperamentu	93
4.2.	Poznání	95
4.2.1	Osobnost a obsahová stránka poznání	95
4.2.1.1	Přechodné osobnostní vlivy v poznání	97
4.2.1.2	Trvalé osobnostní vlivy v poznání	99
4.2.2	Osobnost a výkonnostní stránka poznání	100
4.2.2.1	Schopnosti a jejich měření	101
4.2.2.2	Inteligence	103
4.2.2.3	Tvořivost	109
4.2.3	Úloha poznání a schopností v osobnosti	111
4.3.	Motivace	112
4.3.1	Dynamika motivace	113
4.3.1.1	Popis motivační dynamiky	113
4.3.1.2	Výklad motivační dynamiky	116
4.3.2	Dynamika frustrace	123
4.3.2.1	Povaha frustrace	124
4.3.2.2	Odezva na frustraci	127
4.3.3	Struktura motivace	130
4.3.3.1	Prvky motivační struktury	130
4.3.3.2	Celek motivační struktury	136
5	<i>Integrace osobnosti: vědomí, jáství a vůle</i>	141
5.1	Vědomí	141
5.1.1	Pojem vědomí	141
5.1.2	Povaha vědomí	142
5.1.2.1	Stupňovitost vědomí	143
5.1.2.2	Dynamika vědomí	144
5.1.3	Stavy vědomí	146
5.1.4	Výklad vědomí	150
5.2	Jáství	152
5.2.1	Pojem já	152
5.2.1.1	Činné já	152
5.2.1.2	Obraz já: sebezpojetí	155
5.2.2	Vývoj sebezpojetí	157
5.2.3	Úloha sebezpojetí	158
5.2.4	Obrana sebezpojetí	159

5.3	Vůle	167
5.3.1	Pojem vůle	167
5.3.2	Konflikt a rozhodování	167
5.3.2.1	Konflikt	168
5.3.2.2	Rozhodování	172
5.3.3	Uplatnění vůle	174
5.3.3.1	Volní akt	174
5.3.3.2	Samostatnost vůle	176
5.3.3.3	Výklad volní dynamiky	177
5.3.3.4	Uskutečňování volní činnosti	181
5.3.4	Struktura vůle a její utváření	181
5.3.4.1	Vůle jako jednotná vlastnost	182
5.3.4.2	Vůle jako soubor vlastností	182
5.3.4.3	Činitele utváření a vynakládání vůle	183
6	<i>Teorie osobnosti</i>	185
6.1	Hlavní rozměry teoretického výkladu osobnosti	185
6.2	Vybraná pojetí osobnosti	187
6.2.1	Pojetí osobnosti založená na motivaci	187
6.2.1.1	Psychoanalýza; pojetí S. Freuda	187
6.2.1.2	Neoanalýza; pojetí H. Murrayho	189
6.2.2	Pojetí osobnosti založená na učení	191
6.2.2.1	Behaviorismus; pojetí J. Watsona	191
6.2.2.2	Neobehaviorismus; pojetí J. Dollarda a N. Millera	192
6.2.3	Pojetí osobnosti založená na sebeuvědomění	194
6.2.3.1	Fenomenologická pojetí; V. Frankl, R. Laing, R. May	194
6.2.3.2	Humanistická pojetí; C. Rogers	195
6.2.4	Pojetí osobnosti založená na poznání	197
6.2.4.1	Kognitivní pojetí; G. Kelly	197
6.2.4.2	Kognitivně vývojová pojetí; J. Piaget	199
6.2.5	Syntéza v teorii osobnosti	201
6.2.5.1	Pojetí psychologického pole; K. Lewin, G. Murphy, J. Nuttin	202
6.2.5.2	Marxistická východiska v psychologii osobnosti; přístup M. Vorwerga	204
6.3	Vývoj v teorii osobnosti	209
6.3.1	Směr teoretického vývoje	209
6.3.2	Teoretické modely osobnosti	210

Vybraná literatura